

לשמוע קול תורה – פסוק השבוע

פרשת כי תצא

לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה'

התורה אסרה על עם ישראל להתחתן עם עמוני ומואבי. מדוע?

"על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם נהרים לקללך" (דברים כג, ה).

הטעם המובא בפסוק תמוה מאוד. וכי זו סיבה לפסול עם?! הרי הם לא הרגו, לא חוללושואה, לא שיעבדו את ישראל מאתיים שנה – בסך הכול הם לא קיימו מצוות הכנסת אורחים והזמינו איזה קוסם לקלל. על פניו נראה שההסבר אינו מספק כלל.

ואולם כן כתבה התורה, ועל כן, אף שהדברים אינם נראים לנו הגיוניים, עלינו להעמיק וללמוד מהו המסר שמבקשת התורה להעביר לנו.

גמילות חסד היא תעודת הזהות של עם ישראל. התורה מספרת לנו על חסדיו של אברהם אבינו, על בחירת רבקה אשת יצחק שמעלתה הגדולה הייתה גמילות חסדים, ועליעקב שמתחייב "וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך" (בראשית כח, כב); אנו לומדים על אחי יוסף ששכחו את הערך העליון של החסד ויצאו בעקבות זאת לגלות ארוכה ואכזרית במצרים, ואנו מודים על הגאולה שהתאפשרה בזכות שפירה ופועה – המיילדות שריחמו על ילדי ישראל תוך סיכון חייהם. גמילות החסד טבועה עמוק בעם ישראל, ועל כן האומות שאינן מרחמות על הפליטים אינן ראויות להידבק בו.

התורה מדגישה שבלעם בא מארם נהריים, עירושל לבן הארמי. ההגדה של פסח מעידה על לבן כי הוא "ביקש לעקור את הכול". אמנם אין זה מופיע בתורה, אך חז"ל מלמדים אותנו מה מסתתר מאחורי החזות התמימה כביכול של הפושעים בצווארון הלבן. הם נראים צדיקים כלפי חוץ, נמנעים מסיכונים, אך לבם רוחש מזימות. כלבן כן בני עמוני ומואבי. הם ביקשו להשמיד את עם ישראל בלי ללכלך את ידיהם, וניסו לבצע את זממם באמצעות קללה.

התורה שופטת את האדם על מחשבותיו ועל רצונו, גם אם אלו לא באו לידי מעשה בגלל פחד ומניעות שונות. בימים אלה, ימי סליחה ותשובה, עלינו ללמוד מפסוקים אלושעבודתנו העיקרית היא לטהר הלב.